

strække sig saa vidt havde opnaaet i enhver Henseende og fuldt ud at tilfredsstille de islandske Ønsker, og at Følgen derfor maatte blive, at enhver fremtidig Strid om det statsretlige Forhold maatte være udelukket, og at nu alle Kræfter fra begge Sider kunde rettes mod Arbejdet for begge Landes Fremskridt, ikke mindst for Udviklingen af Island under Sympati og Støtte fra dansk Side. Men som bekendt bristede disse Forventninger ganske. Det islandske Kommissionsmedlem Skuli Thoroddsen hævdede, at han ikke kunde tiltræde Forslaget, fordi han ansaa det for nødvendigt „for at stille det islandske Folk tilfreds og bevare det gode Forhold mellem de to Lande, at det af Lovudkastet klart fremgaar, at *Island er en suveræn Stat, fuldt raadig over alle sine Anliggender og i enhver Henseende ligestillet med Danmark, kun forbundet med samme ved en fælles Konge*“. De Ændringsforslag, som han stillede til Lovudkastet, tog da ogsaa Sigte paa fuldt ud at fastslaa dette ved at erklære Island for en fri og suveræn Stat. Formodentlig har man blandt Kommissionens danske Medlemmer tænkt, at det store Flertal af Islænderne, som tiltraadte Kompromisforslaget i Udvalget, bød Sikkerhed for, at Udkastet vilde blive vedtaget paa Altinget; men det skulde gaa anderledes. Det blev ikke det islandske Flertal i Kommissionen, der afgjorde Sagen, men det blev derimod Skuli Thoroddsens Standpunkt, der sejrede, og Følgen heraf var Forslagets Forkastelse paa Altinget i 1909.

Dermed var Kompromiset bortfaldet. De Forudsætninger, under hvilke man fra dansk Side havde tiltraadt det, var bristet, og de danske Indrømmelser mødtes ikke af en Anerkendelse fra islandsk Side af, at det trods alle Selvstændighedskrav dog ikke var Meningen at stræbe hen til en Udskillelse af Island fra det danske Rige. Tværtimod skete det modsatte. Det er nødvendigt at holde sig dette klart, thi man tør deraf drage den Slutning, at de danske Kommissionsmedlemmer, hvis de havde kunnet forudse denne Udvikling, sikkert ikke havde forladt deres oprindelige Standpunkt, men roligt havde fastholdt dette, og det er derfor formentlig berettiget at hævde, at det danske Standpunkt i sin yderste Imødekommenhed har sit naturlige Udtryk i det fra de danske Kommissionsmedlemmer foreliggende Udkast af 7. April. For Rigets Enhed vilde det sikkert have været bedre, om vi havde kunnet enes med Island om den statsretlige Ordning, som fandt sit Udtryk i Kommissi-

onsmedlemmernes første Udkast, thi dette giver et naturligt Udtryk for en Ordning, hvorefter den danske Stat udadtil optræder som Enhed, imedens Island indadtil har vidtstrakt Selvstændighed og Særrettigheder. Det senere Tilbud fra dansk Side, Tilbudet af 7. April 1908, hvorved man forlader denne Ordning og gaar over til i Stedet for i Loven at nævne Særrettighederne, at opregne Fællesanliggenderne, dette Tilbud giver i og for sig et uheldigt Billede af Forholdet. Grundlaget synes mere at være to Lande, der mødes, end en Statsenhed, der giver Selvstyre. Udkastet af 7. April indeholder da ogsaa aabenbart Minimum af de Krav, der maa fastholdes, naar Rigets Enhed skal fuldt ud bevares.

Det er en Selvfølge, at dette gælder for det første Forholdet til Kongen. Det er endvidere nødvendigt, at det gælder Rigets udenrigske Anliggender. Vi behøver ikke at gaa langt eller at gribe til omfattende teoretiske Betragtninger for at vurdere Betydningen heraf. Der foreligger saaledes i disse Dage Meddelelse om, at der er sluttet en Handelsoverenskomst mellem den engelske Regering og den islandske Førsteminister. Efter hvad der foreligger offentligt, ved man, at Island herved har forpligtet sig til at sælge saa godt som hele sin Uldproduktion til England, uanset at store Partier af den paa Island henliggende Uld tilhører danske eller udenlandske Købere, ja endog den danske Statskasse, og at Ulden staaar disse Ejere i Priser, som maa antages at være omkring det dobbelte af det, den engelske Regering skal betale. Medens de Priser, den engelske Regering skal betale, ligger mellem 2 $\frac{3}{4}$ og 4 Kr. pr. kg, maa det antages, at Ulden staaar de udenlandske Købere i Priser omkring 6—7 Kr., ja, det Parti, der tilhører den danske Stat, staaar denne i 8 Kr. Af Meddelelser i de svenske Blade synes det at fremgaa, at den svenske Regering har nedlagt Indsigelse mod disse Aftaler. Hvis nu det islandske Ministerium maatte bestemme sig til i Henhold til den paa Altinget i den Anledning nylig vedtagne Ekspropriationslov at ekspropriere Ulden til de Priser, som de islandske Producenter i sin Tid har faaet eller faar af Køberne, kommer den danske Stat øjensynlig let i en vanskelig Stilling, thi hvorledes skal man da skaffe Satisfaktion til de udenlandske Købere? Men dertil kommer, at vi i al Almindelighed i vore Handelsoverenskomster omhyggeligt har vaaget over at bevare eller styrke Neutraliteten ved